

ברישיה וציצית בלבושיה ואומר אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך. קוב"ה אומר אן הוא מוראו הא סהיד סהדותא דשיקרא עכ"ל. לכן בימים הראשונים שהיו לובשים בביתם טלית ותפילין ובהליכתם על מפתן פתח בהכ"נ היו אומרים את הפסוק ואני ברוב חסדך קודם שאומרים בבהכנ"ס פסוק מה טובו. אבל אנחנו לובשים בבהכנ"ס טו"ת ואח"כ אומרים הפסוקים הללו (ולכן סדר תחלה הלכות ציצית ותפילין קודם מה טובו) א"כ צריך להקדים את הפסוק מה טובו שכתוב בתורה לפסוקי נביאים וכתובים (ר"ה דף ל"ב ע"א מסכת סופרים פ"ח) וזהו שאומרים אח"כ הפסוקים מן תהלים. בתולע"י כתוב מה טובו אוהליך יעקב דא יעקב מסתמא הי' כן הגירסא בזהר שלפניו ולכן הי' אומר הפסוק מה טובו כנגד יעקב אחר ואני ברוב חסדך שהוא כנגד אברהם ויצחק אבל לפנינו (וזהר ויקרא דף ח' ע"ב וכן הוא במגלה עמוקות אופן רל"ט הובא בילקוט חדש ערך אבות ואמהות סימן מ"ח) הגירסא שכל השלשה אבות נרמזו בפסוק ואני ברוב חסדך (ועיין בהפסק של ר"י דלטאש שבהתחלת הזהר שלפני התולע"י לא הי' עדיין ספרי הזהר בדפוס).

הגם שיש אומרים (הובא באל"י רבה) שלא לומר את הפסוק מה טובו מפני שאמרו בלעם לקללה (עיין וזהר בלק רי"א סע"ב שכל מי שרוצה ליתן עין הרע משבח הדבר ולכן אמר מה טובו לזרוק עין הרע) אבל אנחנו סומכין על הא דאמר ר' אבא בר כהנא (סנהדרין דף ק"ה ע"ב) שכולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות היינו פסוק מה טובו כדאיתא בגמרא ועיין וזהר בלק רי"ב ע"א.

מה שכתבו המקובלים לומר את הפסוק ואני ברוב חסדך על מפתן הפתח י"ל שהוא עפ"י מ"ש בספר קרניים (מאמר יו"ד סעיף יו"ד וסעיף ט"ז) הפתחים רמז דוד אל היכל קדשך וקבלה מרב הונא כו' וכתוב שם בדן

יחיד המתפלל לעצמו שלא ישאר חסרון לא יוכל להמנות יש לנהוג כהגדולים הנ"ל שיחזור אני ה' אלהיכם. יש סדורים שה' מדפיסים השמיטו מכאן דיני הפסק בין פרק לפרק ודיני ק"ש והעמידום על מקומם בק"ש ותפלה אבל באמת מובן שאדמו"ר סדרם כאן קודם התחלת התפלה במכוון שלא לבלבל דעת המתפללים. ואין לשנות הסדר. בסדור האריו"ל בסוף הק"ש התיבות אני ה' אלהיכם אמת תיבת אמת סמוכה לתיבות שלפניה באותיות גדולות שוות כמו כל הק"ש. ואח"כ מתחלת טופס הברכה של אחר ק"ש ה' אלהיכם אמת ואמונה כל זאת כו'. וכן מורה לשון אדמו"ר חזור ואומר ה' אלהיכם אמת.

פרק ג

מה טובו עד הודו

(א) נכון לומר כו' הריני מקבל עלי כו' (פע"ח שער עולם העשי' פרק א' ילקוט חדש ערך תשובה סימן קכ"א בשם ספר הכוונות).

(ב) **בסדור** הראשון שנדפס בשקלאוו. נדפס אחר ברכות השחר ציון „בבואו לבהכנ"ס יאמר זה" פסוקי מה טובו, ואח"כ הלכות ציצית ותפילין, ואח"כ אדון עולם, אבל בסדורים שנדפסו אח"כ בקאפוסט תיקן אדמו"ר והשמיט הציון בבואו לבהכנ"ס כו' (מטעם שיתבאר) וגם שנה סדרם וכצ"ל הסדר: מודה אני. סדר הנטילה. ברכות השחר. הקדמה. הלכות ציצית ותפילין. דיני הפסק בין פרק לפרק. בק"ש יש רמ"ה תיבות. הריני מקבל עלי. מה טובו. אדון עולם.

(ג) **מה** טובו ואני ברוב חסדיך. ואני תפילתי. בכל הסדורים מהמקובלים סדר הפסוקים ואני ברוב חסדיך. מה טובו. ואני תפילתי. ואדמו"ר התחיל מה טובו. ונראה הטעם משום דאיתא בזהר (ואתחנן רס"ה ע"א והובא בב"י אר"ח סימן כ"ה) ומאן דיעול קמ"י לבי כנישתא כד נפיק מתרע"י ולא תפילין

של ספרנו הוא רק קיצור ושריד של פירוש הריא"ז, ור' שמואל די אוזידה מביאו ממקורו במילואו.

השערה זו אינה עומדת במבחן המציאות, מכיון שפירוש זה של ספרנו למגילת רות הוא עפ"י כתב-יד אנגליקא מס' 513, ובכתב-יד זה נכתב פירוש ספרנו על כל הנ"ך, ואין כל הגיון לומר כי דוקא במגילת רות קיצר הסופר את הפירוש יותר מכל ספרי הנ"ך. אין לנו כל צורך להרבות עוד בדברים והוכחות, כי כבר קבענו בהחלטיות כי הפירוש הוא יצירתו של הרי"ד הראשון, אלא מטרתנו בזה לא לערבב שני פירושים שאינם זהים לגמרי אחד למשנהו, כי הביאורים שמביא ר' שמואל די אוזידה הם ביאורים ודרושים ארוכים זהים לסגנון של אחרונים בני דורו, וסגנון לשונו של הריא"ז הם לגמרי טיפוס מובהק של ראשונים, קצר ברור ובהיר, ובמיוחד הריא"ז שכל מלה שכתב מאוזן ואין להעלות על הדעת לאחדם יחד.

יתר על כן אותה פיסקא עצמה שמצטט לדוגמא מתנגד אחד למשנהו, כי לפי פירוש ספרנו גאולה זו מכירה, ותמורה זו חליפין, שלף איש נעלו זו קנין סודר, ולפי פירוש רב אחרון שלף איש נעלו הוא קנין חליפין. גם חידוש שבפירוש ספרנו נעלו-נעל של יד אינו נזכר בפירוש רב אחרון, ולא יתכן שר' שמואל די אוזידה ישמיט פירוש חשוב כזה. כן יש סתירה גלויה בפירושים, בספרנו (עמ' רפה) מפרש נשים מואביות ונתגייירו, ובפירוש רב אחרון מפרש כדעת ר"מ שנשאז להם בגויותן (עיין בספרנו בהערות), א"כ אין כל צל של ספק כי אין לפירושים של רב אחרון שום שייכות וקשר לפירוש ספרנו ואין כל שחר להוכיח מזה כי מחבר ספרנו הוא הריא"ז, מתוך רב רצון להשיג תגלית בנה מצודות וחרמים על דברים של מה בכך, וד"ל.

כתב-יד

הכרך הזה המכיל פירוש על ספרי: משלי, איוב, דניאל, עזרא ונחמיה, וחמש מגילות נדפס עפ"י כתב-יד שונים, ונפרט כל ספר ע"פ איזה כת"י נדפס.

ספר משלי נדפס על-פי כתב-יד אנגליקא מס' 513, בכתב-יד זה נכתב כל טקסט התנ"ך, וסביב לו כתוב פירש"י, ראב"ע, רד"ק, פירוש רבינו (ספרנו). יש להצטער כי סופר כתב-היד לא דייק בכתיבתו ובמיוחד בטקסט הבא תוך פירוש ספרנו, וכמו כן נמצא שיבושים רבים גם בפירוש עצמו, בספר משלי נעזרתי על ידי עוד טופס של כתב-יד אנגליקא (ראה פקסימיליות), כל שיבוש מוחלט, חסרון, השמטה או טעות תיקנתי עפ"י כתב-יד זה, כל שינוי שיש לו איזה